

N:o 34.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april 1892, kl. 1 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående
ändring i legostadgan.*

Till lagutskottets behandling har Andra Kammaren hänvisat en inom nämnda kammare af herrar *M. Dahm, J. Bengtsson, Oscar Larsson, J. August Sjö, Ivar Månsson, P. Pehrson* i Törneryd, *O. Erickson* och *Gustaf Anderson* väckt motion, n:o 6, så lydande:

»Vid flera tillfällen har under senare åren frågan om ändring af flyttningstiden för tjenstehjon varit föremål för öfverläggning bland jordbrukarne och har behovet af framflyttning af nämnda tid ansetts för jordbruksnäringen nödvändigt, så vida det nu för tiden mer än förr på senhösten hopade arbetet på fältet skall något så när kunna medhinnas, innan frosten omöjliggör detsamma. Förhållandet är nemligen det, att, då under tiden för nuvarande tjenstehjonsstadgas utfärdande (år 1833) och flera decennier derefter grödan plögade uttröskas under vintern, hvadan för höstplöjningen var tillräcklig tid under senhösten, så tröskar man nu (i ångmaskinens tid) vanligen större delen af grödan redan strax på senhösten, så mycket mer som tröskningen delvis sker under bar himmel och dagarne då ännu äro jemförelsevis långa och klara;

Bih. till Riksd. Prot. 1892. 7 Saml. 20 Häft. (N:is 34—36).

men detta inkräftar i sin ordning på tiden för höstplöjningen, så att denna ofta ej hinner avslutas före vinterns inbrott, i synnerhet i sådana delar af riket, der en större rotfruktsodling eger rum, hvilken ju för sin del tager ganska rundlig tid i anspråk på senhösten. Bestämdes därför flyttningstiden för tjenstehjon till den 24 november i stället för den 24 oktober, vore det, snart sagdt, en ren nationalvinst, då jordbrukaren under dessa för honom mången gång oersättliga dagar i slutet af oktober och början af november ännu hade sitt gamla vid gårdsbruket vana tjenstefolk kvar och kunde hinna få såväl rotfrukterna inbergade som under vanliga förhållanden höstplöjningen avslutad före vintern och flyttningstiden.

Men, framhålles det, en ändring i legostadgan med afseende på flyttningstiden medför äfven ändring i förordningen om mantalsskrifning. Det är sant. Men Kongl. Maj:t har på Riksdagens framställning redan låtit utarbета ett förslag till mantalsskrifningsförordning, hvori (se komiterades förslag till förordning angående mantalsskrifning af 1890, sidd. 6—10) enligt vår uppfattning på goda skäl förordas mantalsskrifningens förläggande till början af det år, för hvilket den skall gälla. En ändring af legostadgan på ofvanskrifna sätt behöfver således ej komma i strid med en så beskaffad mantalsskrifningsförordning.

På grund af det anförda våga vi därför vördsamt föreslå Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i sammanhang med förslag till ny mantalsskrifningsförordning jemväl framlägga förslag till sådan ändring i legostadgan, att flyttningstiden för tjenstehjon bestämmes till den 24 november.»

Enligt 44 § i legostadgan den 23 november 1833 är flyttningdag för tjenstehjon såväl å landet som i stad den 24 oktober med undantag för Stockholm, der tvenne flyttningdagar om året finnas nemligen den 24 april och den 24 oktober. Såsom bekant har emellertid vid sidan af lagen enahanda ordning, som sålunda enligt lag gäller allenast i hufvudstaden, faktiskt blifvit tillämpad äfven annorstädes i landet, så att för närvarande tvenne flyttningstider temligen allmänt förekomma.

De skäl, som nu i den föreliggande motionen anförts för ett framflyttande af tiden för höstflyttningen, synas utskottet synnerligen beaktansvärda. Visserligen afse desamma närmast förhållandena på landet,

men utskottet, som anser önskligt, att likställighet emellan stad och land i förevarande hänseende fortfarande må ega rum, har icke kunnat finna några betänkligheter vid att låta en framflyttning ega rum jemväl beträffande flyttningstiden i stad. Vidare har utskottet icke förbisett, att en åtgärd i motionens syfte påkallar en motsvarande ändring i tiden för värflyttningen, men utskottet föreställer sig, att icke heller en dylik ändring skall möta några betänkligheter.

Allenast beträffande lämpligheten af den utaf motionärerne föreslagna tidpunkten har hos utskottet uppstått någon tvekan, i det att utskottet — med hänsyn såväl till de skiljaktigheter vårt land i afseende å jordbruks- och andra hithörande förhållanden på olika orter framter som till den omständighet att motionärerne hufvudsakligen äro målsmän för intressen och önskningsar, som i förevarande hänseende göra sig gällande i landets sydligare delar — föreställt sig, att dessa intressen skulle blifva tillräckligt tillgodosedda, äfven om framflyttningen icke göres fullt så stor, som motionärerne förordat eller en hel månad.

På sätt motionärerne framhållit, föranleder en ändring af legostadgans bestämmelser i hithörande ämne jemkning jemväl af gällande bestämmelser angående mantalsskrifning. Till regeringens pröfning föreligga också för närvarande två särskilda förslag till ny mantalsskrifningsförordning, af hvilka förslag det ena, tillkommet i syfte att åvägbringa ett närmare samband mellan mantalsskrifningen och kyrkoskrifningen, sådan den sistnämnda blifvit ordnad i ett jemväl på regeringens pröfning beroende förslag i ämnet, förordat mantalsskrifningens förläggande till början — tiden emellan den 10 januari och den 15 februari — af det år, hvilket densamma skall afse, medan enligt det andra, äldre, förslaget mantalsskrifningen — såsom hittills — skall förrättas mellan den 15 november och slutet af året näst före det, för hvilket mantalsskrifningen gäller.

Hvilketdera af de båda förslagen än vinner regeringens godkännande, torde det befinnas lämpligt, att, såsom motionärerne ock föreslagit, frågan om en förändrad flyttningstid för tjenstehjon bringas under regeringens ompröfning i sammanhang med den behandling, som egnas förenämnda förslag, och utskottet får följaktligen hemställa,

att Riksdagen måtte, i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville i sammanhang med förslag till ny mantalsskrifningsförordning för Riksdagen framlägga förslag angående framflyttande af den tid, som i gäl-

lande legostadga finnes bestämd för tjenstehjorns flyttning.

Stockholm den 1 april 1892.

På lagutskottets vägnar:

A. LILIENBERG.

Reservationer:

af herrar *Fröberg*, grefve *Klingspor*, *Ölander*, *Eneroth*, *Nitsson*, *Sjölund*, *Näslund* och *Wester*, hvilka för sin del afstyrkt bifall till motionen.

Härjemte hafva herrar *L. O. Larsson* och *F. Andersson* begärt få här antecknad, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.